BİLDİRİLER / PAPERS

10. ULUSLARARASI DİL, YAZIN VE DEYİŞBİLİM SEMPOZYUMU

THE 10TH INTERNATIONAL LANGUAGE, LITERATURE AND STYLISTICS SYMPOSIUM

03-05 KASIM / NOVEMBER 2010

CİLT / VOLUME 1

GAZİ ÜNİVERSİTESİ GAZİ EĞİTİM FAKÜLTESİ

X. Uluslararası Dil, Yazın ve Deyişbilim Sempozyumu
The 10th International Language, Literature and Stylistics Symposium

BİLDİRİLER / *PAPERS*

Cilt / Volume-I

3-4-5 KASIM/*NOVEMBER* 2010
GAZİ ÜNİVERSİTESİ
ANKARA

www.deyisbilim.gazi.edu.tr

X. Uluslararası Dil, Yazın ve Deyişbilim Sempozyumu
The 10th International Language, Literature and Stylistics Symposium

BİLDİRİLER / *PAPERS*

EDİTÖRLER / *EDITORS*
Doç. Dr. Suna AĞILDERE – Doç. Dr. Nurettin CEVİZ

ISBN:978-975-507-249-4

Sempozyum Görsel Kimlik Sorumlusu: Arş. Gör. Veysel ŞAYLI
Dizgi: Arş. Gör. Murat ÖZCAN
Baskı: Bizim Büro Basımevi
Ankara-2011

KURULLAR / *BOARDS*

Onur Kurulu / *Honorary Board*

Prof. Dr. Rıza Ayhan
(Gazi Üniversitesi Rektörü / *Rector*)
Prof. Dr. Mustafa Safran
(Gazi Eğitim Fakültesi Dekanı / *Dean*)

Düzenleme Kurulu / *Organization Board*

Prof. Dr. Abdülvahit Çakır
Prof. Dr. Tahsin Aktaş
Prof. Dr. Emrullah İşler
Doç. Dr. Suna Ağıldere
Doç. Dr. Nurettin Ceviz
Yrd. Doç. Dr. Paşa Tevfik Cephe
Arş. Gör. Büşra Delen
Arş. Gör. Muhammet Koçak
Arş Gör. Ayşe Hümeyra Kütükcü
Arş. Gör. Murat Özcan
Arş. Gör. Nesrin Tekin

Bilim Kurulu / *Editorial Board*

•Yazın / *Literature*
Prof. Dr. Altan Alperen (Gazi Üniversitesi)
Prof. Dr. Battal Arvasi (Ankara Üniversitesi)
Prof. Dr. Deniz Bozer (Hacettepe Üniversitesi)
Prof. Dr. İsmet Cemiloğlu (Gazi Üniversitesi)
Prof. Dr. Sebahat Deniz (Marmara Üniversitesi)
Prof. Dr. Haluk Harun Duman (Marmara Üniversitesi)
Prof. Dr. Ayten Er (Gazi Üniversitesi)
Prof. Dr. Tuna Ertem (Ankara Üniversitesi)
Prof. Dr. Leyla Karahan (Gazi Üniversitesi)
Prof. Dr. Nedim Kula (Ankara Üniversitesi)
Prof. Dr. Nedret Öztokat (İstanbul Üniversitesi)
Prof. Dr. Mükremin Yaman (Atatürk Üniversitesi)
Prof. Dr. Necmi Yaşar (Çukurova Üniversitesi)

•Karşılaştırmalı Yazın / *Comparative Literature*
Prof. Dr. Kubilay Aktulum (Süleyman Demirel Üniversitesi)
Prof. Dr. Ali Gültekin (Eskişehir Osmangazi Üniversitesi)
Prof. Dr. Nevzat Kaya (Ege Üniversitesi)
Prof. Dr. Jale Parla (Bilgi Üniversitesi)

•Çeviribilim / *Translation Studies*
Prof. Dr. Ayfer Altay (Hacettepe Üniversitesi)
Prof. Dr. Ayşe Alper (Gazi Üniversitesi)
Prof. Dr. Tahsin Aktaş (Gazi Üniversitesi)
Prof. Dr. Berrin Aksoy (Atılım Üniversitesi)
Prof. Dr. Füsun Ataseven (Yıldız Teknik Üniversitesi)

•Yabancı Dil Öğretimi / *Language Teaching*
Prof. Dr. Abdülvahit Çakır (Gazi Üniversitesi)
Prof. Dr. Mustafa Çakır (Anadolu Üniversitesi)
Prof. Dr. Mehmet Demirezen (Hacettepe Üniversitesi)
Prof. Dr. Murat Demirkan (Marmara Üniversitesi)
Prof. Dr. Hüsnü Enginarlar (ODTÜ)
Prof. Dr. Ayten Genç (Hacettepe Üniversitesi)
Prof. Dr. Gülnihal Gülmez (Anadolu Üniversitesi)
Prof. Dr. Hüseyin Gümüş (Marmara Üniversitesi)
Prof. Dr. İbrahim İlkan (Selçuk Üniversitesi)
Prof. Dr. Emrullah İşler (Gazi Üniversitesi)
Prof. Dr. Murat Özbay (Gazi Üniversitesi)
Prof. Dr. Necmettin Kamil Sevil (İstanbul Üniversitesi)
Prof. Dr. Cemal Yıldız (Marmara Üniversitesi)
Prof. Dr. Musa Yıldız (Gazi Üniversitesi)
Prof. Dr. Dursun Zengin (Ankara Üniversitesi)

•Dilbilim / *Linguistics*
Prof. Dr. Mehmet Baştürk (Balıkesir Üniversitesi)
Prof. Dr. V. Doğan Günay (Dokuz Eylül Üniversitesi)
Prof. Dr. Mehmet Osman Toklu (Ankara Üniversitesi)
Prof. Dr. Ünsal Özünlü (Uluslar arası Kıbrıs Üniversitesi)
Prof. Dr. Nadir Engin Uzun (Ankara Üniversitesi)
Prof. Dr. Süleyman Yıldız (Hacettepe Üniversitesi)
Prof. Dr. Dursun Zengin (Ankara Üniversitesi)
Prof. Dr. Deniz Zeyrek (ODTÜ)

Bildiriler soyada göre alfabetik olarak sıralanmıştır.
Burada yer alan bildirilerin biçim ve içeriğinden yazarlar sorumludur.

SİL BAŞTAN BİR DÜNYA TARİHİ: TARİHİN NESNESİ OLMAKTAN ÖZNESİ OLMAYA, ÇEVRİLEN OLMAKTAN ÇEVİRMEN OLMAYA UZANAN YOL 227

OKUMA ALIŞKANLIĞININ ANADİLİ ÖĞRETİMİNE KATKISI: OKUMA ALIŞKANLIĞININ KAZANDIRILMASINA İLİŞKİN BİR ÖNERİ 230

ANADİLİ ÖĞRETİMİNDE KİTLE İLETİŞİM ARAÇLARININ YERİ: REKLAM FİLMLERİ 238

DEDE KORKUT HİKÂYELERİNDE GÜNCELLİK VE ÇOCUK EĞİTİMİNE İLİŞKİN SÖYLEMLER 245

REDUPLICATION IN TURKISH:PHONOLOGICAL DUPLICATION OR MORPHOLOGICAL REDUPLICATION?250

HANS DERNSCHWAM'IN GEZİ YAZILARINDA XVI. YÜZYIL OSMANLI KADININ KONUMU 260

GUERRE, MILITARISME ET CHAUVINISME CHEZ ZOLA 266

AHMET NEDİM KASİMİ'NİN "GÖRGÜSÜZ" ADLI ÖYKÜSÜNDE ANLATIM ÖZELLİKLERİ VE TOPLUMSAL GERÇEKÇİLİK 272

ÇEVİRMEN MÜDAHALESİNİN GÖRÜNÜRLÜK KAZANMASI 275

LANGUAGE AND PERSUASION: AN ANALYSIS OF THE SELECTED U.S. POLITICAL LEADERS' WAR SPEECHES IN THE LIGHT OF ARISTOTELIAN RHETORIC 282

POLİTİK BİR ŞİİR "YAŞLI GEMİCİ" 288

W.H. AUDEN'İN "MEÇHUL VATANDAŞ," "AŞİL'İN KALKANI" VE "VİCTOR" BAŞLIKLI ŞİİRLERİNDE PANOPTİK TOPLUM VE BİREYİN YOK OLUŞU 294

CONTENT BASED LEARNING IN THE ITALIAN UNIVERSITY: AN EXPERIMENT 299

A DEDICATED ROYALIST: POLITICAL SATIRE IN THE COMEDIES OF APHRA BEHN 310

ARAP ÖĞRENCİLERİN TÜRKÇE YAZILI ANLATIM BECERİLERİNİN DEĞERLENDİRİLMESİ 318

"BRIEFE AUS DEM ORIENT" İLE "LADY MONTAGU'NUN İZİNDE TÜRKİYE'YE MEKTUPLAR-BİR ÇAY DAHA LÜTFEN" ESERLERİNDE İMGE ÇÖZÜMLEMESİ 325

ÇEVİRİ ARAŞTIRMALARINDA EDİMSEL MODELLER: "BAĞINTI", "İNCELİK" VE İDEOLOJİK ÇEVİRİ 329

FRANSIZCA REKLAM SLOGANLARI VE UYARI CÜMLELERİNİN DİL AÇISINDAN İNCELENMESİ 336

FÂTİH DÖNEMİNDEN TANZİMAT'A KADAR OSMANLI MEDRESELERİNDE ARAPÇA ÖĞRETİMİ 342

KILLING TWO BIRDS WITH ONE STONE: PROVERBS AND INTERCULTURAL COMMUNICATIVE COMPETENCE 348

KÜLTÜRLER ARASI İLETİŞİMDE GEZGİN ÂŞIK-HALK OZANI GELENEĞİ 356

A COMPARISON OF 'PYGMALION' TO 'GÖNÜLÇELEN' 362

ARGO DİLİ, MİZAHTAKİ YERİ VE KIBRISLI A. TEVFİK EFENDİ'NİN MİZAHINDA ARGO 367

LA LITTERATURE POTENTIELLE ET PEREC 373

KARŞILAŞTIRMALI EDEBİYAT BİLİMİNDE SORUN TESPİTİ VE ALTERNATİF ÇÖZÜM ÖNERİLERİ 378

SEHVERSTEHEN FÖRDERT DIE SPRECH- UND SCHREIBFÄHIGKEIT IM FREMDSPRACHENUNTERRICHT384

DO THE ELT COURSE MATERIALS OFFER CULTURE SPECIFIC EXPRESSIONS ADEQUATELY AT ELEMENTARY SCHOOLS IN TURKEY? 393

FANTASTİK BİR YAZAR OLARAK JULES VERNE: KARPATLAR ŞATOSU VE TÜRKÇE'YE ÇEVİRİLERİ ... 397

YALANCI EŞDEĞERLER VE TÜRKİYE TÜRKÇESİNİN AKRABA TOPLULUKLARA ÖĞRETİMİNDE KARŞILAŞILAN PROBLEMLER 404

THOMAS MORE'UN "ÜTOPYA" VE ZÜLFÜ LİVANELİ'NİN "SON ADA" ADLI ESERLERİNDE ÜTOPİK DÜNYALARIN KARŞILAŞTIRILMASI 408

ELBİSELERİN DİLİ 413

DETERRITORALIZATION AND RETERRITORALIZATION IN "RIDERS TO THE SEA" 419

CULTURAL DYSTOPIA AND EMPOWERMENT OF THE MARGINALIZED IN MARGARET ATWOOD'S A HANDMAID'S TALE 424

TERMINOLOGIE JURIDIQUE TURQUE ET FRANÇAISE ET L'IMPORTANCE DE LA TERMINOLOGIE DANS LA TRADUCTION DE TEXTES JURIDIQUES 434

NESNEL SÖYLEM ÜZERİNDEN KURMACA BİR METİN: AH YA RAB YEHOVA 441

THE DISCRIMINATION OF VOWEL REDUCTION IN ENGLISH BY COMPUTER AND ELECTRONIC DICTIONARIES FOR TURKS: THE MISPERCEPTION AND MISARTICULATION OF ENGLISH VOCABULARY ITEMS 449

THE PERCEPTION AND INSTRUCTION OF /SKW-/ ENGLISH CONSONANT CLUSTER TO TURKISH TEACHERS AND TEACHER TRAINEES OF ENGLISH BY COMPUTER 457

SOCRATİK METOD: EĞİTİMİN FELSEFESİ Mİ YOKSA FELSEFENİN EĞİTİMİ Mİ? 465

SÁNDOR PETOFİ'NİN EDEBİ KİŞİLİĞİNİN OLUŞMASINI SAĞLAYAN UNSURLAR 478

BİR DİL ARACI OLARAK TÜRK SANATI 484

PRACTICAL TIPS ON HOW TO PROMOTE LEARNER AUTONOMY IN FOREIGN LANGUAGE CLASSROOMS 491

TÜRKÇE ÖĞRETİMİNDE REKLAMLARDAN YARARLANMA 497

MOTIVATIONAL EFFECTS OF COMPUTER-ASSISTED READING ACTIVITIES ON L2 READING 502

MOTIVATIONAL LEVELS OF STUDENTS TOWARDS LEARNING ENGLISH: THE CASE OF KAFKAS UNIVERSITY PRIVATE PRIMARY SCHOOL 509

THE ROLE OF MOTHER TONGUE PROFICIENCY IN FOREIGN LANGUAGE PROFICIENCY 516

RECONCEPTUALIZING BYRAM'S MODEL OF INTERCULTURAL COMMUNICATIVE COMPETENCE FOR TEACHING ENGLISH AS AN INTERNATIONAL LANGUAGE 520

ÇEVİRMEN EĞİTİMİ VE UZMANLIK ALANLARI ÇEVİRİSİ 526

REFİK HALİT KARAY'IN "GÖZYAŞI" HİKAYESİ ÜZERİNE BİR METİN DİLBİLİMSEL İNCELEME 533

DENUNZIATION IN DER LITERATUR: AM BEISPIEL VON ILSE AICHINGERS KURZGESCHICHTE "DAS FENSTER-THEATER" 541

LITERATURE, A MIRROR TO CULTURE AND LANGUAGE MODULES IN EFL CLASSROOMS 544

TAHSİN YÜCEL'İN 'SONUNCU' ADLI ROMANINDA ÜSTKURMACA ANLATI YÖNTEMİ VE METİNLERARASI BOYUT 548

TÜRK ÇEVİRİ TARİHİNDE NURULLAH ATAÇ ÇEVİRİLERİ 554

HARFİN "*KAYBOLUŞU*", ÇEVİRMENİN "*VAROLUŞU*" 561

YABANCILARA TÜRKÇE ÖĞRETİMİNDE ZARF-FİİLLERİN (ULAÇLARIN) KAVRATILMASINDA KARŞILAŞILAN GÜÇLÜKLER VE BUNLARA ÇÖZÜM ÖNERİLERİ 567

TÜRKÇE ROMAN DİLİNDE SERBEST DOLAYLI ANLATIM BİÇİMLERİ VE İŞLEVLERİ 573

ÖYLEMLERİN TUTKU BOYUTU YA DA TUTKULARIN GÖSTERGEBİLİMİ 582

ARAPLAR NASIL DÜŞÜNÜR? ARAP DİL MANTIĞININ TEMEL DİNAMİKLERİNE İLİŞKİN BAZI MÜLÂHAZALAR 599

GELENEKSEL DEĞERLENDİRME VE YORUMLARIN GÖLGESİNDE ARAP GRAMERİ 604

RUSÇA'DA SÖZCÜK OLUŞTURMA SÜRECİ: BİR YÖNTEM OLARAK KISALTMA OLGUSU 608

TATAR BİLMECELERİNİN TÜRKİYE TÜRKÇESİNE AKTARILMASINDA YAŞANAN ZORLUKLAR 614

BİR SOSYAL BİLİM DALI OLARAK ÇEVİRİBİLİMİN DOĞASI 620

FUNCTION OF MEMORY AND INFORMATION PROCESSING IN ELT 625

AZ□ RBAYCAN, FARS V□ İNGİLİS DİLL□ RİND□ BİRİNCİ Ş□ XSİN M□ NSUBİYY□ TİNİN İFAD□ VASİT□ L□ Rİ 630

İKİNCİ YABANCI DİL OLARAK ALMANCA DERSİNE YÖNELİK KENDİ KENDİNE ÖĞRENME ÖLÇEĞİ 635

STRATEJİ ÖĞRETİMİNİN OKUDUĞUNU ANLAMA YETİSİNE ETKİSİ VE YABANCI DİL DERSİNDEKİ AKADEMİK BAŞARIYA YANSIMALARI 641

COMPARATIVE STUDY OF BECKET'S WAITING FOR GODOT WITH MARQUEZ'S NO ONE WRITES TO THE COLONEL THROUGHOUT SARTRE'S EXISTENTIALISM APPROACH 647

SAFAHAT'TA KONUŞMA DİLİ UNSURLARI 653

AESTHETICS AND LITERARY CRITICISM IN THE ART OF TRANSLATION 658

AZERI TÜRKÇESI VE FRANSIZCA'DA KADINLAR HAKKINDA ATASÖZLERI 665

JOHN BANVILLE'S THE SEA AS A NOVEL OF LOSS AND MEMORY 668

DİL İLE YAŞAMIMIZI YENİDEN DÜZENLEMEK MÜMKÜN MÜ? 671

VASİLİ ŞUKŞİN'İN TÜRKÇE'YE ÇEVRİLMİŞ ESERLERİ ÖRNEKLERİNDE TERCÜME SORUNLARI 676

THE QUESTIONABLE ROLE OF IMAGINATION IN THE CONTEMPORARY SCOTTISH NOVEL 681

DİLİN İNSAN BİLİNCİNİN GELİŞİMİNE KATKISI ÜZERİNE 684

GÖRSEL DİLDE ÇEVİRİ OLGUSUNA FARKLI YAKLAŞIMLAR: "TERCÜMAN-I EŞKÂL" 688

SINIF İÇİ İLETİŞİMDE "SORU SORMA"NIN DERSİ KURGULAMADAKİ İŞLEVİ ÜZERİNE 695

ARAPÇADA VE TÜRKÇEDE BAZI EKSİLTİLİ ANLATIM GÖRÜNÜMLERİ 701

ARAP DİLİNDE PARÇALARÜSTÜ BİRİMLER -"KU'RÂN'IN SÖZLÜ METİN FORMU" BAĞLAMINDA BİR DENEME- 706

THE EFFECTS OF INTERACTIVE INPUT ENHANCEMENT OF REFERENCES ON INTERMEDIATE EFL LEARNERS' LISTENING COMREHENSION 710

GRAMMATIKVERMITTLUNG IM WANDEL DER METHODEN DES FREMDSPRACHLICHEN UNTERRICHTS 719

ARAP DİLİNDE DİLBİLİMSEL METİN ÇÖZÜMLEMESİ 724

VÜCUDUN PARÇALARININ KULLANILDIĞI İNGİLİZCE VE TÜRKÇE DEYİMLERDEKİ DUYGUSAL KAVRAMLAŞTIRMANIN İNCELENMESİ 731

FANTASTİK BİR YAZAR OLARAK JULES VERNE: KARPATLAR ŞATOSU VE TÜRKÇE'YE ÇEVİRİLERİ

Güzelyürek Çelik, Pınar
Yıldız Teknik Üniversitesi

Giriş

Jules Verne okurları kendilerini her zaman olağanüstü dünyalara sürükleyen bir yolculuğun içerisinde bulmuşlardır. İşte Jules Verne'i farklı ve ayrıcalıklı kılan da okura bu dünyayı yaratabilmek için başvurduğu yöntemlerdir. Jules Verne, öncelikle teknolojiyi, yenilikleri çok iyi takip eden, bunları belgelendirip biriktirerek daha sonra yapıtlarında kullanabilen eşsiz bir yazardır. Hatta bu özelliği kimi yazarların, Verne'in geleceği görme yetisine sahip olduğunu söylemelerine neden olmuştur. Jules Verne ilk bakışta bilimsel gelişmelere sıkça başvuran bir serüven yazarı gibi görünse de yapıtlarına daha yakından bakıldığında çok daha karmaşık bir yapıya sahip oldukları gözlenmektedir.

1.Bilimden fantastiğe Jules Verne

Teknolojinin hızla geliştiği ve bilim kurgu romanlarının büyük bir okuyucu kitlesine ulaştığı 20. yüzyıla kadar, Jules Verne'in bir çocuk kitabı yazarından çok yetişkinlere hitap eden ve geleceğin bilim kurgu yazarlarına ilham kaynağı olan çok yönlü bir yazar olduğu anlaşılamamıştır ne yazık ki. Oysaki o kâh romantik bir yazar olarak karşımıza çıkar, kâh fantastik bir ortamın oluşmasına zemin hazırlayan bilimsel verileri, roman tekniğiyle ustaca harmanlayan bir bilim yazarı oluverir. İşte Jules Verne'i Jules Verne yapan da kendisinin özenle yılmadan üzerinde çalışarak yaratmış olduğu bu muhteşem alaşımdır. Elbette bu başarıda yayıncısı Hetzel'in de rolünü yadsımamak gerekir. Çünkü hep Verne'i bir adım ileriye taşımak için çabalamış, yeni buluşları, yeni teknolojileri takip ederek hayal gücünü zenginleştirip yeni romanlar yaratması için yanında olmuş ve teşvik etmiştir.

Bununla birlikte, Hetzel her ne kadar Jules Verne'i bilimsel romanlar konusunda oldukça teşvik etmiş "bilimin romanı"nı yazması için çok çabalamış olsa da fantastik yazılarına çok da sıcak bakmamıştır. Onun o romantizmle harmanlanmış fantastik yapıtlarının çok da yayınevinin politikasına uygun olduğunu düşünmemiş olsa gerek ki Verne'i bu alanda hep frenlemiştir.

Buna karşın, kendisine her zaman esin kaynağı olan Edgar Allan Poe, E.T.A Hoffmann, Victor Hugo, Théophile Gautier ve Daniel de Foe gibi isimler sayesinde Verne'in bu alana olan ilgisi hiçbir zaman azalmamıştır. Tüm bu yazarların arasında en çok öne çıkan, Verne için her zaman ayrı bir önceliğe sahip olan Edgar Allan Poe olmuştur. Poe ayrıca Verne'e « Olağanüstü Yolculuklar »ında kendi tarzını yaratabilmesi için bir başlangıç noktası görevini görmüştür. Dolayısıyla da Verne'in ilk dönem yapıtlarında her zaman yerini almıştır. Bunların içerisinde en çarpıcı olanı *Buzlar Sfenksi'dir*. Bu yapıt bir anlamda Poe'nun *Arthur Gordon Pym'in Olağanüstü Serüveni*'nin devamı niteliğinde yazılmıştır.

1862 ila 1905 yılları arasında Verne « Olağanüstü Yolculuklar » serisi kapsamında altmış kadar roman ve on beş kadar da hikâye yayınlar. (Compère, 1996 : 6).

Toplamda yirmi kadar yapıtını bilimden, yeni tekniklerden hatta sosyal bilimlerden yararlanarak ortaya çıkarmıştır. (Clamen, 2005 : 15). Bunların yanısıra Jules Verne yapıtlarının en belirleyici özelliklerinden biri de gemiyle, trenle fillerle, kayıklarla, en akla gelmez ülkelerde en akla gelmez insanlarla yapmış olduğu yolculuklardır. Genellikle bu bilinmeyene yapılan yolculuklar, yeni ülkeler, yeni insanlar, yeni dünyalar yeni teknolojiyle balonlarla, denizaltılarla bir araya gelince mükemmel bir bilinmezlik, dolayısıyla da okurda korku, merak, tereddüt, heyecan uyandırarak fantastik olarak adlandırdığımız ortamı yaratmış ve yapıtı daha da mükemmelleştirmiştir.

Bilimsel gelişmelere oldukça hakim olmasına karşın Jules Verne kendisini asla bir bilim adamı olarak görmemiştir. 1895 yılında Marie Belloc ile yapmış olduğu bir röportajda şöyle der : « Kendimi hiçbir zaman bir bilim adamı olarak görmedim, ancak dünyaya bunca ilginç keşfin ve muhteşem buluşun yapıldığı bir dönemde geldiğim için çok mutluyum ». (Belloc, 1978 : 144).

Jules Verne'nin fantastik yapıtlarının bir diğer yapı taşları da mitoloji ve müziktir. "Olağanüstü Yolculuklar" serilerinde de gözlemlendiği üzere Verne'in müziği kullandığı kitaplarının sayısı bir hayli fazladır. Bunda elbette Aristide Hignard, Léo Délibes et Victor Massé gibi dönemin ünlü müzisyenlerin yazarın yakın dostları olmasının da etkisi büyüktür.

2.*Karpatlar Şatosu*

Jules Verne'in bunca yapıtı arasından, ilk kez 1 ocak-15 aralık 1892 tarihleri arasında *Magasine* dergisinde tefrika halinde yayınlanmış olan *Karpatlar Şatosu*'nu seçmemizin nedeni söz konusu yapıtın Verne'in fantastik ürünleri içerisinde en göz alıcılarından olduğunu düşünmemizdir.

Öteden beri açıklanamayan, gizemli durumlar okurların ilgisini çekmiştir ve çekmeye de devam etmektedir. Ancak, şunu da belirtmek gerekir ki Jules Verne birçok yapıtında olduğu gibi *Karpatlar Şatosu*'nda da henüz keşfedilmemiş bir teknoloji kullanmış değildir; tam tersine var olan yeni gelişmeleri çok iyi takip etmiş ve bunların henüz okuyucu kitlesi tarafından bilinmemesinden yararlanmıştır.

Jules Verne her bir romanında farklı özel teknolojik yeniliklere yer veren bir yazardır. *Karpatlar Şatosu'nda* da 1880 yıllarının en büyük teknolojik gelişmelerinden olan telgraf, fonograf, elektrik akımı, sabit de olsa görüntü yansıtan aletlerden ustaca yararlanmıştır. Bu sözcükler o dönemde daha yeni yeni kullanılmaya başlamışken ve toplum henüz bu konuya oldukça yabancıyken Jules Verne bunları *Karpatlar Şatosu'nda* kullanmış kimi zaman ayrıntılarıyla anlatmış kimi zaman da belirsiz bırakmıştır. Böylelikle okuyucuyu daha çok şaşırtmış, korkutmuş, endişelendirmiştir.

Karpatlar Şatosu'nda fantastik etkinin yaratılmasını sağlayan unsurlardan biri de yazıldığı dönemin henüz endüstriyel gelişmelerden çok batıl, eski inançlara, efsanelere olan bağımlılığıydı denilebilir. Böylelikle yazar yukarıda da belirttiğimiz üzere, henüz pek tanınmayan aygıtları kullanarak okurun deyim yerindeyse "bam teli"ne dokunmaktaydı. Bilgiyle cehaleti karşı karşıya getirerek kapıları fantastik bir dünyaya açmaktaydı.

Söz konusu yapıtta göze çarpan bir başka durum da her bölümde okurun kendini başka bir kişilikle özdeşleştirmesidir. Bu kişilikler sırasıyla hikayedeki fantastik olayların kurbanı olacaktır dolayısıyla da yapıtının fantastik yapısı bir kat daha güçlendirilecektir.

Hikayenin Romanya'da geçmesi de elbette rastlantı eseri değildir. Çünkü 19. yy. Romanya'sı oldukça az gelişmiş bir ülkedir dolayısıyla bu ülkenin halkı henüz yeniliklerden çok uzaktır. Bir de özellikle Transilvanya bölgesini olayların geçtiği yer olarak seçmesi sanırım yazarın amacını daha da belirgin bir şekilde ortaya koymaktadır.

Bir diğer önemli nokta da şudur: Hikayenin geçtiği kasabının adı Werst'tir. Verne'in hikayesinde adı geçen hemen her yer gerçekten de harita üzerinde vardır. Ancak bu kasaba yoktur. Bu durum kasabanın tuhaflığını ortaya koyar ve burada canavarların, hayaletlerin yaşadığı inancını güçlendirir. Ayrıca Werst'in eskiden Rusya'da bir mesafe ölçü birimi olmasından başka hiçbir anlamı da yoktur. İşte bu nedenle okur hiçbir şekilde mantığında oturtamamaktadır bu kasabayı. (Verne, 1998: 4).

Böylelikle, bunca doğru ve bilimsel bilginin içerisine özenle serpiştirilmiş olan şaibeli durumlar tereddüde düşülmesine neden olmakta ve olayların doğal mı yoksa doğaüstü olarak mı nitelendirilmesi gerektiği konusunda okuru kararsız bırakmaktadır. İşte Tzevetan Todorov'un da sözünü ettiği fantastiğin ortaya çıkış anı da budur. Jules Verne de *Karpatlar Şatosu'nda* bunu öyle bir ustalıkla yapar ki okur bu kararsızlığı hikayenin sonuna kadar yaşar.

Bununla birlikte, romanın sonunda her ne kadar her şey açıklığa kavuşturulmuş ortada hiçbir hayaletin olmadığı her şeyin kötü yürekli baron Gortz'un telgraf, fonograf gibi henüz pek kullanılmayan aygıtları kullanarak yaptığı ortaya çıkmış olsa da okur yine de bu gizemden kurtulamayacaktır. Çünkü Verne'in açıklamadığı birkaç nokta kalmıştır. Örneğin baron Gortz neye benziyordu? O kadar korkunç muydu ki Stilla'nın onu gördüğü anda kalbi durmuştu. Bir insan nasıl birinin ölümüne yol açabilecek kadar korkunç olabilirdi? Stilla'nın ölümünden sonra sevdiği adam Franz de Telek ile baron Gortz'u aynı kasabaya getiren şey neydi? İşte bunlar hep ucu açık kalmış konulardır.

Jules Verne *Karpatlar Şatosu*'nu yazarken, zaman, sıfat seçimi, özel eylem seçimi, dilek şart gibi özel kiplerin kullanımı, kişiselleştirmeler, benzetmeler gibi birçok fantastik yazım tekniğinden yararlanmıştır. Ancak bunlarla yetinmeyip özel dil kullanımı, mitolojik öğeler ve başka sanatçıların eserlerine göndermeler yapmak gibi birçok başka farklı yöntemlerden de yararlanmıştır.

Verne kadın kahramanını kurgularken büyük olasılıkla birçok farklı yazarın yapıtından esinlenmiş ve Stilla adında bir opera sanatçısı yaratmıştır. Kendisinin de büyük bir opera hayranı olduğunu düşünecek olursak elbette baş kadın kahramanının bir opera sanatçısı olması da tesadüfi değildir.

Dimitri Roboly'ye göre yapıtındaki primadonna Stilla aslında Poe'nun Bérénice adlı yapıtını fazlasıyla çağrıştırmaktadır. (Roboly, 2005 : 48). Yine Hoffmann'ın masallarında Stella adında bir primadonna karşımıza çıkar. (Bailbé, 1980 : 169). Ayrıca Verne'in yapıtında Offenbach'ın *Hoffmann'ın Masalları* adlı operasından oldukça etkilenerek Stilla karakterini yarattığı da gözlemlenebilir. (Pourvoyeur, 1980 : 164). Offenbach'ın yapıtında da Stella aynı *Karpatlar Şatosu*'nda olduğu gibi kariyerinin doruk noktasındayken, sevdiği adamdan ayrılmak zorunda kalmıştır.

Daha önce de sözünü ettiğimiz üzere Verne mitolojiyle de yakından ilgilenmiştir ve yine *Karpatlar Şatosu*'nda okuruna bunların en güzel örneklerini sunmuştur. Karşımıza Antik Yunan mitolojisini çıkarmış ancak bununla da yetinmeyip olasılıkla işleri daha da karmaşık hale getirebilmek için yerel birçok mitolojik hikayeden ve efsaneden de yararlanmıştır.

Ayrıca kimi zaman bilimsel terimler kullanmak, yeni sözcükler türetmek, yabancı ya da eski sözcüklere yer vermek gibi farklı birçok oyuna başvurmuştur. Böylelikle tüm bu coğrafi veriler, özenle serpiştirilmiş yanlış bilgiler ve o ürkütücü hikayelerle yaratılan gizemli havaya bir de içinden çıkılmaz, iyi mi kötü mü bilinmez sözcükler eklenince okurun işi bir kat daha zorlaşacak ve durum karmaşıklaştıkça panikleyecek, nasıl düşüneceğini bir türlü kestiremeyecektir.

Çalışmamızın çeviri bölümünde sözünü ettiğimiz bu unsurlardan örnekler vererek Verne'in ne denli ustaca çalıştığını ve nasıl çevrildiklerini göstermeye çalışacağız.

2.1 *Karpatlar Şatosu*'nun Türkçe'ye çevirileri

Jules Verne'in Türk okurlarla olan tanışıklığı oldukça eskilere dayanmaktadır. Türkiye'de her zaman hatırı sayılır bir okur kitlesine sahip olan Verne'in bu serüveni 130 yıl gerilere gitmektedir.

Karpatlar Şatosu'ysa günümüze kadar üç kez çevrilmiştir: İlk kez 1964 yılında Ferid Namık Hansoy'un çevirisiyle İnkılap yayınevi tarafından basılmıştır. Ardından 1994 yılında Hasan Sanama tarafından çevrilerek Altın Çocuk Kitapları yayınlarından çıkmıştır. Ancak bu versiyon tüm metni kapsamaktan çok bir çocuk kitabı niteliğinde çevrildiği için bu çalışmanın kapsamı dışına bırakılmıştır. Son olarak 2001 yılında Işık Ergüden tarafından çevrilmiş ve bir Jules Verne serisi oluşturan İthaki yayınlarından çıkmıştır.

Örneklerimizde "Çeviri 1" Ferid Namık Hansoy'un çevirisi, "Çeviri 2" Işık Ergüden'in çevirisini temsil etmektedir.

Yapıtta farklı kategorilerde birçok örnek bulunmasından dolayı, bu çalışmada konuları mitolojik öğeler, özel dil kullanımı ve farklı sanatçılara yapılan göndermeler olarak sınırlandırdık.

Örnek 1

« Et personne n'ira la ramasser pour en faire une belle **flambaison de la Saint-Jean** [...]" (Verne, 1998: 9)

Çeviri 1

« [...] yakmak için onu kimse almayacak [...] (Verne, Hansoy, 1964: 19)

Çeviri 2

"[...] Kimse onu toplayıp da güzel bir **Saint-Jean meşalesi** yapmayacak [...]" (Verne, Ergüden, 2001: 26)

Elbette Saint-Jean meşalesi tamamen Musevi-Hıristiyan dünyasında bir anlam taşımaktadır. Bu kültürün dışında kalan toplumlar için hiçbir anlamı yoktur. Söz konusu olan yaz dönümünde geceleyin yükseklerde Aziz Jean adına yakılan meşalelerdir.

Çeviri 1'de Saint Jean adı kullanılmamıştır. Ancak ikincisinde verilmiş olmasına karşın Türk okuruna oldukça yabancı bir kavram olduğu da bir gerçektir. Böylelikle bu cümle varış kültürü okuru için iki kez daha yabancı olacaktır.

Örnek 2

« Ils affirmaient, « avec preuves à l'appui », que les loups-garous courent la campagne, que les vampires, appelés **stryges**, parce qu'ils poussent des cris de strygies, s'abreuvent de sang humain, que les « **staffii** »

errent à travers les ruines et deviennent malfaisants, si on oublie de leur porter chaque soir le boire et le manger. Il y a des fées, des « babes », qu'il faut se garder de rencontrer le mardi ou le vendredi, les deux plus mauvais jours de la semaine. Aventurez-vous donc dans les profondeurs de ces forêts du comitat, forêts enchantées, où se cachent les **« balauri »**, ces dragons gigantesques, dont les mâchoires se distendent jusqu'aux nuages, les **« zmei »** aux ailes démesurées, qui enlèvent les filles de sang royal et même celles de moindre lignée, lorsqu'elles sont jolies ! Voilà nombre de monstres redoutables, semble-t-il, et quel est le bon génie que leur oppose l'imagination populaire ? Nul autre que le **« serpi de casa »**, le serpent du foyer domestique, qui vit familièrement au fond de l'âtre, et dont le paysan achète l'influence salutaire en le nourrissant de son meilleur lait.

Or, si jamais burg fut aménagé pour servir de refuge aux hôtes de cette mythologie roumaine, n'est-ce pas le château des Carpathes ?" (Verne, 1998: 14-15)

Çeviri 1

" [...] İnsan kanı içen kurtlardan, yarasalardan, harabeler arasında dolaşan **'staffi'**lerden, haftanın iki fena günü olan Salı ve cumaları kendilerine tesadüf etmekten sakınmanın lâzım geldiği perilerden, ormanlar içine saklanan ve ismi **'balauri'** olan ve ağızlarını bulutlara kadar açan muazzam ejderlerden, kanatları nispetsiz olup kral kanından güzel kızları kaçıran **'zmei'** lerden bahsediyorlar ve halkın muhayyilesini bu gibi korkunç canavar masallariyle dolduruyorlardı." (Verne, Hansoy, 1964: 27- 28)

Paragrafın kimi yerleri atlanarak çevrilmiştir.

Çeviri 2

" [...] Gulyabanilerin kırda dolaştığını, baykuşlar gibi sesler çıkardıkları için baykuş denen vampirlerin insan kanı içtiklerini, ***staffii'*lerin** harabelerde dolaştıklarını ve her akşam onlara yiyecek içecek götürmek unutulursa kötülük yapabileceklerini 'kanıtlara dayanarak`anlatıyorlardı. Haftanın en kötü iki günü olan salı ya da cuma günleri, ***babe*** denen bazı perilere rastlamaktan kaçınmak gerekiyordu. Komitanın büyülü ormanlarının derinliklerinde, ***balauri'*ler**, çeneleri göğe kadar uzanan şu devasa ejderhalar gizliydi; kanatları korkunç büyüklükteki ***zmei'*ler** vardı, kraliyet soyundan gelen kızları kaçırıyordu bunlar, hatta kızı güzel bulduklarında, soylu olup olmadığına aldırmadan kaçırırlardı! Bu ormanlarda dolaşmak tehlikeliydi. İşte, sayısız korkunç doğaüstü yaratık! Peki, halkın hayal gücü onların karşısına hangi iyi cinleri çıkarmaktaydı? Yalnızca **Serpi de *casa'*yı**, yani evcil yılanı; bu yıl en iyi sütüyle beslediğinde, selameti üzerinden eksik olmaz.

Bu Rumen mitolojisinin konuklarına barınak olsun diye düzenlenmiş bir kale varsa, o da Karpatlar Şatosu idi! » (Verne, Ergüden, 2001: 38)

Bu uzun paragrafta dikkat çekmek istediğimiz nokta kullanılan mitolojik öğelerdir. Görüldüğü üzere Jules Verne yalnızca antik mitolojiden değil aynı zamanda yerel mitolojiden de yararlanmıştır. Dolayısıyla kendi okuruna da yabancı gelen unsurları serpiştirmiştir ve bunları da özgün adlarıyla bırakıp yanlarına açıklamalarını yapmıştır. İkinci çeviri bu anlamda çıkış metnine sadık kalmıştır. Bununla birlikte, varış metni okuruna yabancı gelen bu adlar aynı şekilde çıkış metni okuru için de yabancıdır ve kafa karıştırıcı bir unsurdur.

Örnek 3

« [...]tel était l'ensemble de ce château des Carpathes, dont le plan géométral offrait un système aussi compliqué que ceux **des labyrinthes de Porsenna, de Lemnos ou de Crète.**

Tel que **Thésée**, pour conquérir la fille de **Minos**, c'était aussi un sentiment intense, irrésistible qui venait d'attirer le jeune comte à travers les infinis méandres de ce burg. Y trouverait-il le **fil d'Ariane** qui servit à guider le héros grec ? » (Verne, 1998: 99)

Çeviri 1

« [...] **Porsenna, Lemonos yahut Girit lâbirentlerinden** daha karışık bir sistem arzeden plânla Karpatlar şatosunun heyeti umumiyesi teşkil ediyordu. » (Verne, Hansoy, 1964: 156)

Paragrafın geri kalanı çevrilmemiştir.

Çeviri 2

" Karpatlar şatosunun bütünü böyleydi. Geometrik planı **Porsenna, Lemnos ya da Girit labirentleri kadar karmaşık bir sistemdi.**

Genç adamı, **Minos**'un kızını eline geçirmek isteyen **Theseus** gibi, bu kalenin sonsuz dolambaçları arasına çekmiş olan şey, yoğun, karşı konulmaz bir duyguydu. Yunan kahramana rehberlik etmiş olan **Ariadne'nin ipliğini** orada bulabilecek miydi acaba?" (Verne, Ergüden, 2001: 229)

Burada tamamen ünlü antik mitolojik labirentlere gönderme yapılmaktadır. *Karpatlar Şatosu*'ndaki şatoyla Antik Yunan labirentleri arasında bir benzerlik kurmaya çalışılmıştır. Theseus'un labirentten kurtulmasını sağlayan nasıl Ariadne idiyse, Telek'in kurtulmasını sağlayan da Stilla mı olacaktır?

Burada yine söz konusu olan kültürel farklılıklardır. Bu mitolojik göndermeyi çıkış metni okuru kolaylıkla anlayabilecekken varış metni okuru için aynı durum söz konusu değildir. Dolayısıyla da durum aslında yazarın istediğinden daha da karmaşık bir hal almıştır Türk okur için.

Örnek 4

"Le docteur Patak, arrivé au dernier degré de l'effroi, a les muscles rétractés, le poil hérissé, la pupille dilatée, le corps pris d'une raideur tétanique. Comme dit le poète des **Contemplations**, il « respire de l'épouvante ! » (Verne, 1998 : 46-47)

Çeviri 1

« Doktor Patak, dehşetin en son derecesine varmış bir vaziyette bulunuyor ; irileşen gözleri, diken gibi olan saçları, kaskatı kesilen adaleleri ve tatanoza yakalanmış bütün vücuduyla müthiş bir manzara arz ediyordu. **(Contemplations)** şairinin dediği gibi, adeta dehşetli teneffüs ediyordu. » (Verne, Hansoy, 1964 : 76)

Çeviri 2

« Korkunun son sınırına gelmiş olan doktor Patak, kaskatı kesilmişti, tüyleri diken dikendi, gözbebekleri büyümüş, vücudu tetanozlu vücudu gibi katılaşmıştı. ***Contemplations*** şarinin dediği gibi, 'dehşet soluyor'du ! ». (Verne, Ergüden, 2001 : 111-112)

Burada sözü edilen elbette Victor Hugo'nun yapıtıdır. İkinci çeviride çevirmen, çevirmenin notu olarak şairin adını da açıklamıştır. Böylelikle varış metni okuruna fazladan bir ipucu daha vermiştir.

Örnek 5

"C'était dans le superbe rôle **d'Angélica, d'Orlando**, ce chef-d'oeuvre du maestro **Arconati**,[...]" (Verne, 1998: 76)

Çeviri 1

"**Arconati'nin** bir şaheseri olan **(Orlando)'daki Angélica** rolünü almış bulunuyordu [...]" (Verne, Hansoy, 1964: 124)

Çeviri 2

"***Orlando***'daki muhteşem **Angelica** rolündeydi, **Maestro Arconati'nin** bu başyapıtıyla [...]". (Verne, Ergüden, 2001: 178)

Bu örnekteyse farklı bir durumla karşı karşıyayız. Gerçekte ne Orlando adlı bir yapıt, ne bu yapıtta Angélica karakteri, ne de maestro Arconati diye biri vardır. Elbette aslında burada bir gönderme vardır ama Jules Verne'in de küçük bir oyunu söz konusudur. Gerçeklerin arasına ufak yanıltıcı hayali unsurlar eklemiştir. Böylelikle okurun zihninde canlandırmaya çalıştığı gerçekliği sarsmak istemiştir. Elbette aslında esinlendiği bir yapıt var bu oyunu oynarken o da Ariosto'nun Çılgın Orlando efsanesidir.

Bu durumda büyük olasılıkla Fransız okur konuyu bildiğini sanır, Türk okurun çoğunluğuysa asla bilemez. Sonuç olarak kimse ayrıntılı bir araştırma yapmadan bu durumun farkına varamaz.

Örnek 6

"En vérité, ces marchands de thermomètres, baromètres et patraques, évoquent toujours l'idée d'êtres à part, d'une allure quelque peu **hoffmanesque** [...]" (Verne, 1998: 6)

Çeviri 1

Bu bölüm çevrilmemiştir.

Çeviri 2

"Gerçekten de, bu termometre, barometre, eski, bozuk saat satıcıları, apayrı varlıklarmış izlenimi yaratırlar her zaman, biraz **Hoffmann'a** özgü bir havaları vardır." (Verne, Ergüden, 2001: 19-20)

Yazar bu karakteri yaratırken belli ki Hoffmann'dan bir hayli esinlenmiştir. Burada söz konusu olan *Kum Adam* masalındaki barometre satıcısı Coppola'dır. Hoffmann ve Hoffmann'ın masallarının Türk kültüründe Fransız kültüründeki gibi bir yerinin olmadığı düşünüldüğünde böylesine bir benzetme varış metni okurunda anlam kaybına uğrayacaktır.

Örnek 7

"Il eût été le digne rival d'un Bas-de-Cuir ou d'un Chingachgook au pays de Cooper." (Verne, 1998: 37)

Çeviri 1

Bu bölüm çevrilmemiştir.

Çeviri 2

" Cooper'ın ülkesindeki bir Meşin Çorap ya da bir Chingachgook'a layık bir rakipti. (Verne, Ergüden, 2001 : 89)

Burada da yine, bir önceki örnekle aynı durumun saptandığı farklı bir gönderme söz konusudur.

Örnek 8

"un burg" (metinde ilk geçtiği yer) (Verne, 1998: 3)

Çeviri 1

"şato" (Verne, Hansoy, 1964: 10)

Çeviri 2

"kale" (Verne, Ergüden, 2001: 12)

Fransız okur için « burg » sözcüğü bir Türk okur için olduğu kadar yabancıdır. Burada söz konusu olan kalenin Almanca karşılığıdır. Verne bilerek bütün hikaye boyunca söz konusu gizemli şatoya "burg" demiştir. Ancak her iki çevirmen de bu sözcüğü Türkçe'ye çevirmeyi tercih etmişlerdir.

Sonuç

Bu çalışmada çeviri örneklerinden yola çıkarak göstermek istediğimiz fantastik yazın türüne ait yapıtların çevirisinin her zaman farklı bir yerinin olduğudur. Amacımız çevirilerin ne denli başarısız ya da başarılı olduklarını göstermek değil bu yazın türünün çeviri sürecinde çevirmenlere ne gibi engeller, sorunlar ya da zorluklar çıkardığıdır. Yukarıdaki örneklerde de görüldüğü üzere, başka bir yazın türünde olsaydı fazladan açıklayıcı bilgiler vermenin çok uygun olacağı durumlar, fantastik bir yapıtta tam tersine bir durum yaratarak tehlikeli ve istenmeyen sonuçlar doğurabilmektedir. Çünkü yazarın yaratmak istediği gizemli dünya bu küçücük fazladan bilgi yüzünden yerle bir olabilmektedir.

Ayrıca, varış metni okuyucusunun kültürel farklılıklardan kaynaklanan nedenlerden dolayı konuya hakim olamamaları ya da göndermeleri anlayamadıkları için işin içinden çıkamamaları gibi durumlar, her zaman geçerli olmasa da, kimi zaman çevirmenin lehine bir durum oluşturabilmektedir. Çünkü bu şekilde, yazarın arzu ettiği karmaşık yapı kendiliğinden oluşacaktır. Ancak elbette kimi durumlarda da yapıtı iyice anlaşılmaz kılma tehlikesini her zaman içinde barındıracaktır.

Tüm bunların ışığında, belirtmek istediğimiz fantastik yazın çevirmeninin, alanın kendine özgü dokusundan kaynaklanan unsurlardan dolayı iki kat daha fazla uyanık olması, her şeye şüpheyle yaklaşması ve gerekliği gördüğü durumlarda her unsuru tek tek araştırması gerektiğidir. Bununla birlikte, çevirmen fantastik yapıtın iskeletini oluşturan yapı taşlarını varış dilinde yeniden bir araya getirirken, yukarıdaki örneklerde de gözlemlendiği üzere, bu yazın türünün doğası gereği, her bir unsur için farklı stratejik yöntemlere başvurulması gerekliliğinin doğabileceğini düşünmekteyiz.

Kaynakça

BAILBE, Joseph-Marc. (1980). "Musique et fantastique dans *Le Château des Carpathes*", in *Jules Verne, écrivain du 19ème siècle* II", Paris, s. 169-185.

BELLOC, Marie. (1978). « Interview de Jules Verne », in *Revue des Lettres Modernes, Jules Verne 2,* Lettres Modernes, Paris, s. 142-152

CLAMEN, Michel. (2005). *Jules Verne et les sciences, cent ans après*, Fransa : Belin.

COMPERE, Daniel. (1996). *Jules Verne, Parcours d'une oeuvre,* Amiens : Encrage.

GÜZELYÜREK ÇELİK, Pınar. (2009). "Les procédés du registre fantastique dans le Château des Carpathes de Jules Verne et ses traductions", basılmamış doktora tezi, Hacettepe Üniversitesi, Ankara.

2 OSEKI-DEPRE, Inès. (1999). *Théories et pratiques de la traduction littéraire*, Paris : Armand Colin.

POURVOYEUR, Robert. (1980). "Jules Verne et le romantisme musical", in *Jules Verne, écrivain du 19ème siècle* II", Paris, s. 155-168.

ROBOLY, Dimitri. (2005). « *Le Château des Carpathes,* histoire d'une passion mélomaniaque », in *Cahier de L'Echinox, Jules Verne dans les Carpathes*, Romanya, s. 43-51.

SPRENGER, Scott. (2005). «Verne, anti-moderne : mariage, technologie et nostalgie du sacré», in *Cahier de L'Echinox, Jules Verne dans les Carpathes*, Romanya, s. 256-261.

TODOROV, Tzevetan. (1970). *Introduction à la littérature fantastique*, Paris : Seuil.

VERNE, Jules. (1964). çev.: Hansoy, Ferid Namık, *Karpatlar Şatosu*, (2. baskı), İstanbul : İnkılap ve Aka.

VERNE, Jules. (1998). *Le Château des Carpathes*, Edited to HTML by Zvi Har'El, From an Etext by Phillipe Bægert, (http://jv.gilead.org.il/bage/carpathes/), erişim tarihi: 15-10-2009.

VERNE, Jules. (2001). çev.: Ergüden, Işık, *Karpatlar Şatosu*, İstanbul : İthaki.